utorak, 7. lipnja 2022.

P9_TA(2022)0225

Otoci EU-a i kohezijska politika

Rezolucija Europskog parlamenta od 7. lipnja 2022. o otocima i kohezijskoj politici: trenutačno stanje i budući izazovi (2021/2079(INI))

(2022/C 493/04)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir članke 174., 175. i 349. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU),

— uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/1058 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o Europskom fondu za regionalni razvoj i Kohezijskom fondu ([1]),

— uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/1056 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju ([2]),

— uzimajući u obzir završnu izjavu s 40. Opće skupštine Komisije za otoke Konferencije rubnih primorskih regija Europe od 15. travnja 2021.,

— uzimajući u obzir Sedmi program djelovanja za okoliš i koncepte koji su u njemu navedeni,

— uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 16. listopada 2020. o strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030.,

— uzimajući u obzir studiju provedenu za Odbor za regionalni razvoj naslovljenu „Islands of the European Union: State of play and future challenges" (Otoci Europske unije: trenutačno stanje i budući izazovi), objavljenu u ožujku 2021.,

— uzimajući u obzir studiju provedenu za Odbor za regionalni razvoj naslovljenu „Cohesion Policy and Climate Change" (Kohezijska politika i klimatske promjene), objavljenu u ožujku 2021.,

— uzimajući u obzir instrument za oporavak NextGenerationEU,

— uzimajući u obzir završnu izjavu s 26. Konferencije predsjednika najudaljenijih regija, potpisanu u Ponti Delgadi 18. studenoga 2021.,

— uzimajući u obzir mišljenje Europskog odbora regija od 10. prosinca 2020. o Izvješću Europske komisije o provedbi obnovljenog strateškog partnerstva s najudaljenijim regijama Europske unije ([3]),

— uzimajući u obzir dogovor Vijeća od 7. prosinca 2021. o općem pristupu ažuriranju pravila EU-a o stopama poreza na dodanu vrijednost (PDV),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 18. svibnja 2021. o reviziji Fonda solidarnosti Europske unije ([4]),

([1]) SL L 231, 30.6.2021., str. 60.
([2]) SL L 231, 30.6.2021., str. 1.
([3]) SL C 37, 2.2.2021., str. 57.
([4]) SL C 15, 12.1.2022., str. 2.

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. travnja 2018. o jačanju gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije u Europskoj uniji: 7. izvješće Europske komisije ([5]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. travnja 2020. o usklađenom djelovanju EU-a za suzbijanje pandemije bolesti COVID-19 i njezinih posljedica ([6]),

— uzimajući u obzir Rezoluciju Europskog parlamenta od 15. siječnja 2020. o europskom zelenom planu ([7]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. rujna 2021. naslovljenu Prema snažnijem partnerstvu s najudaljenijim regijama EU-a ([8]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 28. studenoga 2019. o klimatskoj i okolišnoj krizi ([9]),

— uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,

— uzimajući u obzir mišljenja Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja te Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj,

— uzimajući u obzir mišljenje Europskog odbora regija od 14. listopada 2020. naslovljeno „Ususret održivoj upotrebi prirodnih resursa u kontekstu sredozemnih otoka”,

— uzimajući u obzir izvješće Odbora za regionalni razvoj (A9-0144/2022),

A. budući da se procjenjuje da u otočnim regijama EU-a živi više od 20 000 000 stanovnika (4,6 % ukupnog stanovništva EU-a); budući da otočno stanovništvo EU-a obitava na oko 2 400 otoka koji pripadaju 13 država članica;

B. budući da su otoci EU-a koji se suočavaju sa znatnim brojem strukturnih problema u velikoj mjeri već klasificirani kao regije NUTS 2 ili NUTS 3 prema Nomenklaturi prostornih jedinica za statistiku;

C. budući da na otoke često negativno utječe kombinacija višestrukih i trajnih prirodnih ograničenja kao što su mala površina, uglavnom niska gustoća naseljenosti, demografski izazovi kao što je sezonski demografski pritisak, mali opseg tržišta, dvostruka izoliranost (otoci i arhipelazi), nepovoljna topografija vrlo slična topografiji planinskih regija, ovisnost o pomorskom i zračnom prometu te ovisnost o malom broju proizvoda;

D. budući da demografske promjene ne utječu jednako na sve zemlje i regije, već snažnije utječu na regije koje već zaostaju, čime se pogoršavaju postojeće teritorijalne i socijalne nejednakosti; budući da su ruralne, rubne i najudaljenije regije, uključujući otoke, najviše pogođene depopulacijom, pri čemu ta područja napuštaju uglavnom mladi i žene, što za posljedicu ima sve veći udio starijih osoba u njihovom stanovništvu, a to bi pak moglo povećati rizik od socijalne izolacije;

E. budući da su posebnosti otoka prepoznate u članku 174. UFEU-a i budući da konkretna primjena tog članka još uvijek izostaje, posebno u pogledu otočnih područja EU-a; budući da bi te posebnosti trebalo uzeti u obzir u politikama EU-a, u prvom redu izradom posebne strategije, europskog akcijskog plana i programa politike za otoke s jasno utvrđenim prioritetima za djelovanje;

F. budući da su sve otočne regije razmjerno slabije razvijene od kontinentalnih regija države članice kojoj pripadaju i imaju niži BDP po glavi stanovnika;

G. budući da su tri države članice EU-a otoci;

([5]) SL C 390, 18.11.2019., str. 53.
([6]) SL C 316, 6.8.2021., str. 2.
([7]) SL C 270, 7.7.2021., str. 2.
([8]) SL C 117, 11.3.2022., str. 18.
([9]) SL C 232, 16.6.2021., str. 28.

utorak, 7. lipnja 2022.

H. budući da fizička izdvojenost otoka i njihova udaljenost od kopna stvaraju dodatna ograničenja, među ostalim za tržište rada, održive prometne veze i mobilnost, uvoz sirovina i proizvoda široke potrošnje, pristup otočnih proizvoda susjednim vanjskim tržištima, obrazovanje, zdravstvenu skrb, gospodarske aktivnosti, pristup vodi i odvodnji, opskrbu energijom te objekte za gospodarenje otpadom; budući da ta geografska izdvojenost znatno otežava zelenu tranziciju takvih područja prema klimatski neutralnom gospodarstvu;

I. budući da su za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost ključni jednak pristup mjerama za kvalitetno i uključivo stjecanje vještina, usavršavanje i prekvalifikaciju, kao i informacijama o resursima za vještine, savjetovanju, obrazovanju i strukovnom osposobljavanju za sve, uključujući stanovnike rijetko naseljenih ruralnih i udaljenih područja i otoka, kao i onih pogođenih depopulacijom;

J. budući da EU u skladu s člankom 349. UFEU-a za najudaljenije regije, koje su u velikoj većini otoci, mora donijeti posebne mjere kojima je cilj utvrditi uvjete primjene zajedničkih politika EU-a na te regije, posebno u područjima kao što su carinska i trgovinska politika, fiskalna politika, slobodne zone, poljoprivredna i ribarstvena politika, uvjeti za opskrbu sirovinama i osnovnom robom široke potrošnje, državne potpore te uvjeti pristupa strukturnim fondovima i horizontalnim programima Unije; budući da posebne mjere u svim tim područjima doprinose jačanju gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije u EU-u;

K. budući da tijekom pandemije bolesti COVID-19 sezonski i upućeni radnici često nisu imali osnovnu zdravstvenu skrb, dostojan smještaj, osobnu zaštitnu opremu i odgovarajuće informacije; budući da su često imali tek neprikladan pristup ili nisu uopće imali pristup programima socijalne zaštite u državi članici domaćinu, uključujući naknadu za bolovanje i programe za kratkoročnu nezaposlenost; budući da mobilnost radnika uvelike ovisi o dostupnim vrstama prijevoza, čime su radnici s otoka i iz najudaljenijih regija Unije posebno pogođeni;

L. budući da osobitu zabrinutost u kontekstu otočnih područja Unije bude dugoročne socijalne, gospodarske, ekološke i kulturne posljedice krize prouzročene bolešću COVID-19 te budući da europski oporavak mora obuhvatiti otoke i ne smije dovesti do daljnjih regionalnih razlika; budući da je uslijed krize uzrokovane bolešću COVID-19 do izražaja došla vrlo velika osjetljivost otočnih gospodarstava na takve događaje;

M. budući da su se stope nezaposlenosti na otocima, koja su često visoke i uglavnom više nego na kopnu, znatno dodatno povećale zbog krize prouzročene bolešću COVID-19, posebno pogodivši mlade;

N. budući da su otoci i najudaljenije regije najizloženiji posljedicama klimatskih promjena i da ih pogađaju porast razine mora i erozija obale, zagrijavanje i zakiseljavanje mora i oceana te povećana učestalost i silina prirodnih katastrofa kao što su cikloni, erupcije vulkana, šumski požari i oluje, poplave, suše i problemi dezertifikacije, koji mogu negativno utjecati na poljoprivredu i opskrbu hranom te mogu prouzročiti više oblika gospodarske, socijalne i ekološke štete; budući da oni mogu poslužiti kao izvrstan poligon za ispitivanje različitih procesa ekološke tranzicije i da mnogi od njih nastoje ostvariti energetsku samodostatnost temeljenu na obnovljivim izvorima energije;

O. budući da otoci raspolažu s mnogim resursima čiji bi potencijal trebalo bolje ostvariti;

P. budući da se otoci odlikuju iznimno bogatom bioraznolikošću i iznimno bogatim ekosustavima; budući da su otočni ekosustavi posebno ugroženi utjecajem klimatskih promjena i da ih je potrebno zaštititi;

Q. budući da na mnogim otocima unutrašnjost zaostaje za obalnim regijama kad je riječ o gospodarskom razvoju i dostupnosti usluga;

R. budući da položaj poljoprivrednih gospodarstava na otocima, koja su većinom mala, otežavaju njihova udaljena lokacija, izoliranost i uvjeti okoliša, ovisnost o energiji s kopna, ograničena raznolikost proizvodnje zbog lokalnih i klimatskih uvjeta i velika ovisnost o lokalnim tržištima, kao i klimatska kriza, uništavanje okoliša, gubitak bioraznolikosti i nedostatak osnovne infrastrukture poput cesta, opskrbe vodom, gospodarenja otpadom te digitalne i zdravstvene infrastrukture; budući da te strukturne poteškoće često pogoršava odsutnost potpuno razvijenih usluga od općeg interesa;

S. budući da su otoci, osobito najudaljenije regije, vrlo osjetljivi na socioekonomske krize i prirodne katastrofe kao što su ekstremni vremenski uvjeti i vulkanska aktivnost; budući da su zbog geografske izolacije i poteškoća u pristupu osnovnim potrepštinama s kopna, kao što su gorivo ili voda, otoci teže pogođeni pojavama kao što je pandemija bolesti COVID-19, koje stvaraju posebne poteškoće za poljoprivrednike; budući da otočna područja u Uniji čine 80 % europske bioraznolikosti, da su staništa mnogim europskim endemskim vrstama te da mogu poslužiti kao utočišta za vrste kojima prijeti izumiranje, a istodobno predstavljaju vrlo važna područja za prezimljavanje, mjesta zaustavljanja ili uska grla za ptice selice, sisavce i beskralježnjake te su u njima smještena bogatstva krajolika i okoliša koja zahtijevaju posebnu zaštitu;

T. budući da se znatan dio socioekonomskog razvoja otoka temelji na sektorima koje obilježava visoka razina sezonalnosti, kao što je to slučaj s poljoprivredom i turizmom; budući da poljoprivrednike u otočnim regijama posebno pogađa smanjena konkurentnost jer moraju snositi visoke troškove prijevoza i ne mogu imati koristi od ekonomije razmjera, s obzirom na to da je na brojnim otocima zemljište oskudan resurs; budući da će otoci EU-a morati poštovati strategiju „od polja do stola” kao ključni dio europskog zelenog plana kako bi se razvili pravedni, zdravi i ekološki prihvatljivi sustavi opskrbe hranom; budući da konkurencija iz zemalja izvan EU-a, koje često ne poštuju iste standarde proizvodnje u području okoliša i sigurnosti hrane te imaju znatno niže troškove rada, može te regije dovesti u izrazito nepovoljan položaj;

U. budući da bi učinak strategije „od polja do stola” na poljoprivrednu proizvodnju EU-a mogao imati ozbiljne posljedice u tim regijama zbog njihove slabe konkurentnosti u odnosu na uvoz iz inozemstva i izazove s kojima se suočavaju u pogledu diversifikacije svoje proizvodnje;

V. budući da je morska i kopnena bioraznolikost otoka uglavnom endemska i stoga krhkija; budući da onečišćenje mora i obale, kao i prelov te nezakonit, neprijavljen i neregulirani ribolov, koji ima veći utjecaj na okoliš na otocima, uz vrlo ozbiljne posljedice na zaposlenost, sektor malog ribolova i lokalne zajednice, mogu biti razlog za zabrinutost na otocima;

W. budući da najudaljenije regije i otoci mogu pomoći u osiguravanju održive budućnosti Europe u strateškim sektorima kao što su čista energija, bioraznolikost i ekoturizam;

Obilježja i posebnosti otoka Europske unije

1. prepoznaje izoliranost kao trajni strukturni nedostatak; napominje da je iz tog razloga potrebno razviti strategije integracije kako bi se otocima omogućilo da se suoče s izazovima i prevladaju prepreke koje uzrokuje njihova izoliranost;

2. podsjeća da se člankom 174. UFEU-a propisuje da Unija mora pridati posebnu pozornost europskim otocima;

3. naglašava da se europski otoci, iako se suočavaju sa zajedničkim izazovima, razlikuju po zemljopisnim obilježjima i institucijskom ustroju, što znači da je ključno usvojiti fleksibilna rješenja kojima se te posebnosti uzimaju u obzir;

4. izražava žaljenje zbog nedostatka vizije EU-a za europske otoke te poziva na razvoj europske vizije za otoke i na maksimalno iskorištavanje prednosti otoka;

utorak, 7. lipnja 2022.

5. podsjeća da se u članku 349. UFEU-a izoliranost također prepoznaje kao jedan od uvjeta koji ograničavaju razvoj devet najudaljenijih regija i spominje kao jedan od uvjeta koji pogoršavaju njihovo strukturno krhko socijalno i gospodarsko stanje; podsjeća da su člankom 349. UFEU-a predviđene posebne mjere za te najudaljenije regije; poziva na donošenje posebne uredbe o zajedničkoj organizaciji tržišta u najudaljenijim regijama kako bi se uzele u obzir ekološke, geografske i društvene osobitosti tih područja obuhvaćenih člankom 349. UFEU-a;

6. naglašava da su BDP i razina razvijenosti europskih otoka ispod prosjeka EU-a i zemalja kojima pripadaju;

7. naglašava da su geomorfološki i prirodni uvjeti jedan od glavnih nedostataka otoka; primjećuje da otoci općenito imaju dvostruki ili trostruki prirodni nedostatak: izoliranost, planinski teren i pripadnost arhipelagu;

8. podsjeća da izoliranost stvara strukturne probleme u smislu ovisnosti o pomorskom i zračnom prijevozu, javnim uslugama o kojima ovisi svakodnevni život europskih građana koji žive na otocima, što podrazumijeva dodatne troškove uvoza i izvoza robe i sirovina, uključujući energente, robe široke potrošnje i prijevoza putnika;

9. naglašava da su te poteškoće još veće u slučaju arhipelagâ zbog dvostruke, a ponekad i trostruke izoliranosti;

10. ističe manjak stanovništva, sirovina i resursa svih vrsta na otocima te napominje da je na mnogim otocima pristup pitkoj vodi i odvodnji, posebno za sva kućanstva, središnje pitanje za život ljudi, razvoj poljoprivrede, proizvodnju energije, održivost otoka i turističke mogućnosti;

11. naglašava da izdvojenost koja je posljedica izoliranog položaja podrazumijeva ovisnost o tržištima kontinentalnih i unutrašnjih područja te povećava trošak određenih usluga, kao što je gospodarenje otpadom, kao i određenih dobara, posebno kad je riječ o malim ili udaljenim otocima koji u velikoj mjeri ovise o uvozu;

12. ističe da su otočna gospodarstva usmjerena na primarni i tercijarni sektor te da hiperspecijalizacija slabi gospodarsku strukturu, čineći je osjetljivijom na usporavanja gospodarske aktivnosti i krize; izražava zabrinutost zbog dugoročnih trendova koji na mnogim otocima EU-a mogu dovesti do gospodarstva koje se temelji isključivo na turizmu, što dovodi do sezonskih ranjivosti kao što je razlika u financijskim resursima između glavne turističke sezone i razdoblja izvan nje; stoga naglašava da je potrebno diversificirati gospodarstvo otokâ jačanjem njihovog sekundarnog sektora kako bi se uspostavila odgovarajuća ravnoteža i diversificirano tržište rada;

13. sa zabrinutošću prima na znanje aktualne i dugoročne posljedice krize prouzročene pandemijom bolesti COVID-19, koje na otocima EU-a pogoršavaju ionako već nestabilnu situaciju u mnogim područjima; sa zabrinutošću napominje da je pogoršanje mentalnog zdravlja značajan čimbenik koji doprinosi nestabilnosti zbog izolacije i ograničenog izbora na otočnim područjima;

14. naglašava da su na mnogim otocima i u najudaljenijim regijama posljedice krize prouzročene bolešću COVID-19 veće nego na kopnu, što je vidljivo iz velikog porasta cijena pomorskog prijevoza tereta, te da one pogoršavaju strukturne socijalne i gospodarske poteškoće koje obilježavaju te regije; napominje da će aktualni rast cijena te poteškoće samo dodatno pogoršati;

15. podsjeća države članice da bi cilj Mehanizma za oporavak i otpornost trebao biti smanjenje razlika u gospodarskom, socijalnom i teritorijalnom razvoju između otoka i najudaljenijih regija s jedne te najrazvijenijih regija s druge strane; poziva Komisiju da prilikom predstavljanja izvješća o preispitivanju Europskom parlamentu izvijesti o usklađenosti nacionalnih planova za oporavak s tom odredbom;

Problemi i izazovi s kojima se susreću europski otoci

Klimatske promjene i bioraznolikost

16. naglašava da bioraznolikost na otocima obilježavaju jedinstvene biogeografske, filogenetske i funkcionalne značajke, da se na otocima nalazi znatan dio svjetske bioraznolikosti te da se na njima nalaze značajna mjesta na kojima se važne vrste okupljaju radi razmnožavanja, ali da su isto tako pogođeni nerazmjernim gubitkom bioraznolikosti; smatra da su potrebne ciljane regionalne politike i mjere kao što je koordiniranija tehnička pomoć kako bi se zaštitila i obnovila

jedinstvena bioraznolikost otoka i očuvali oskudni prirodni resursi na njima, kao što su tlo i voda, kako bi se zaštitila njihova poljoprivredna produktivnost, osobito održivih tradicionalnih proizvoda, i osigurala sredstva za život njihovih stanovnika, istodobno doprinoseći postizanju cilja europskog zelenog plana; poziva Komisiju i države članice da ojačaju potporu poljoprivrednicima koji primjenjuju prakse koje pogoduju bioraznolikosti, među ostalim većim financiranjem i stopama sufinanciranja;

17. naglašava da su obilježja brojnih otoka krhak okoliš te endemska bioraznolikost kopnenih i morskih zona te da razvoj turizma, posebno na određenim sredozemnim otocima, dodatno povećava antropogeni pritisak na bioraznolikost;

18. poziva na ciljane, održive i djelotvorne regionalne politike i mjere za otoke, usmjerene na jačanje njihove sposobnosti za zaštitu i obnovu njihove jedinstvene bioraznolikosti, promicanje plavog gospodarstva s naglaskom na održivom turizmu i ribarstvu te potporu istraživanjima na morskom dnu; poziva Komisiju da procijeni utjecaj klimatskih promjena na otoke;

19. podsjeća da su otoci najizloženiji posljedicama klimatskih promjena, posebno s obzirom na porast razine mora, zagrijavanje i zakiseljavanje mora i oceana, sve veći utjecaj dezertifikacije i sve veću učestalost prirodnih katastrofa;

20. poziva Komisiju da ispita potrebu za poboljšanjem Fonda solidarnosti Europske unije i prilagodbom tog Fonda novim okolnostima i prijetnjama kao što su prirodne katastrofe ili učinci klimatskih promjena kako bi se realističnije odgovorilo na posljedice tih pojava;

21. poziva Komisiju da se brzo pozabavi pitanjem važnosti prilagodbe postojećih mehanizama za izvanredna stanja radi suočavanja sa sve ozbiljnijim prirodnim katastrofama, kao što je erupcija vulkana na otoku La Palmi (Španjolska), koja predstavlja dosad nezabilježen društveni i gospodarski izazov koji zahtijeva razmjeran odgovor na prouzročenu štetu;

22. sa zabrinutošću primjećuje rizike povezane s prelovom te onečišćenjem mora i obale; u kontekstu Pariškog sporazuma i europskog zelenog plana, uključujući Europski zakon o klimi, poziva na posebnu potporu za otoke koja je nužna kako otoci razvili odgovarajuću prilagodljivost, otpornost i sposobnost predviđanja za borbu protiv klimatskih promjena i prilagodbu tim promjenama; poziva na uvođenje instrumenata za kompenzaciju negativnih socijalnih učinaka europskog zelenog plana na otocima EU-a;

23. poziva na analizu strategija za sprečavanje rizika od prirodnih katastrofa, mjera za prilagodbu klimatskim promjenama i regionalnih politika kako bi se izbjeglo širenje stambenih prostora i infrastrukture na poplavnim obalnim područjima ili područjima izloženima odronima tla;

Pristup vodi i gospodarenje vodama

24. smatra da otoci mogu biti sjajan laboratorij za prakse održivosti u sektorima kao što su čista energija, kružno gospodarstvo, pametna mobilnost, gospodarenje otpadom i plavo gospodarstvo; smatra da je posebno potrebno skratiti distribucijske lance kako bi se smanjile emisije iz prijevoza sirovina i promicalo kružno gospodarstvo, što je od velike važnosti za povećanje konkurentnosti i samoodrživosti otoka;

25. ističe sve nesigurnije stanje na gotovo svim otocima u pogledu njihovih prirodnih dobara, osobito vodnih resursa; u tom kontekstu poziva Komisiju da mobilizira dodatna financijska sredstva kako bi se otočnim regijama pružila bolja potpora u pogledu pristupa vodi i gospodarenja vodama te kako bi se donijela zajednička politika gospodarenja vodama za otoke;

26. naglašava potrebu za promicanjem pročišćivanja vode, a posebno otpadnih voda, te za jamčenjem održivog kružnog toka vode; podsjeća da je desalinizacija često skupa i da nije učinkovit način za osiguravanje cjelokupne opskrbe otoka vodom; također podsjeća na izazove povezane s gospodarenjem otpadom na otočnim područjima, koja imaju ograničene resurse za skladištenje i preradu otpada, posebno tijekom glavne turističke sezone kada stvaraju povećane količine otpada; nadalje, naglašava stratešku ulogu kružnog gospodarstva, koje se mora proširiti kako bi obuhvaćalo prikupljanje i ekonomično recikliranje morskog otpada;

utorak, 7. lipnja 2022.

Energetska tranzicija

27. poziva na donošenje posebnih pravila i financijske potpore kako bi se otocima pomoglo u postizanju ciljeva klimatske neutralnosti, uzimajući u obzir dodatne troškove povezane sa sektorima kao što su energetski i prometni sektor, kao i utjecaj mobilnih tehnologija na njihove energetske sustave; prepoznaje da su potrebne razmjerno vrlo visoke razine ulaganja u upravljanje nestalnim obnovljivim izvorima energije; poziva na to da se ti troškovi uzmu u obzir u zakonodavnom paketu „Spremni za 55 %";

28. ističe potrebu za zakonodavnim paketom „Spremni za 55 %" i mogućnosti koje iz njega proizlaze; međutim, smatra da bi konkretna provedba tih zakonodavnih mjera trebala ići ruku pod ruku s promicanjem gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije, budući da otoci ovise isključivo o zračnom i pomorskom prometu;

29. poziva na konkretne kompenzacijske mjere kojima se kompenziraju sve negativne posljedice procesa prelaska na čišće gospodarstvo i društvo na gospodarsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju otoka koje mogu nastati zbog njihove ovisnosti o zrakoplovnom i pomorskom sektoru;

30. smatra da je pomno praćenje važno kako bi se osigurala potpuna integracija otoka u razvoj zelene pomorske infrastrukture; poziva na to da otoci budu prioritet u razvoju infrastrukture usmjerene na dekarbonizaciju zračnog i pomorskog prometa; ističe da su zbog strukturnih nedostataka otoka njihovi građani i poduzeća na otocima izloženiji rastu cijena;

31. podsjeća da se zbog svoje male površine i izoliranih energetskih sustava otoci suočavaju s velikim izazovom u pogledu opskrbe energijom jer uglavnom ovise o uvozu fosilnih goriva za proizvodnju električne energije, prijevoz i grijanje;

32. smatra da bi upotreba energije iz obnovljivih izvora, uključujući energiju plime i oseke, trebala biti prioritet koji otocima donosi znatne koristi, uzimajući u obzir potrebe lokalnih zajednica, uključujući očuvanje tradicionalne arhitekture otoka i lokalnih staništa; stoga poziva na pružanje potpore razvoju širokog spektra obnovljivih izvora energije u skladu sa zemljopisnim obilježjima otoka; pozdravlja programe za proizvodnju zelenog vodika čija je provedba pokrenuta na otocima;

33. poziva da se za sve europske otoke odredi cilj energetske samodostatnosti temeljene na obnovljivim izvorima energije koji će imati potporu potrebnih financijskih sredstava i kojem će se pristupiti postupnim ukidanjem fosilnih goriva i uvođenjem mjera za povećanje potencijala održivih i obnovljivih izvora energije; poziva na dodatno istraživanje kako bi energija iz obnovljivih izvora na moru postala cjenovno pristupačnija i prikladnija za zemljopisna obilježja različitih morskih bazena;

34. naglašava da je za postizanje učinkovite ekološke tranzicije ključno poboljšati administrativne kapacitete lokalnih institucija europskih otoka i razviti njihov potencijal i kao pokretača gospodarske, socijalne i teritorijalne konkurentnosti i kao promicatelja klimatski prihvatljivog ponašanja među građanima; podsjeća da ta tranzicija također ovisi o snažnim politikama i inicijativama istraživanja i inovacija kojima se promiče suradnja među lokalnim dionicima, uz promicanje većeg širenja istraživačkih ustanova na otočnim područjima;

35. podsjeća države članice da njihovi nacionalni tranzicijski planovi u okviru Fonda za pravednu tranziciju moraju obuhvaćati posebnu studiju i analizu za svaki njihov otok;

Gospodarski i društveni razvoj

36. naglašava važnost podupiranja lokalne gospodarske strukture europskih otoka, posebno mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća (MSP-ova);

37. poziva države članice da sredstva iz Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) i Europskog fonda za regionalni razvoj iskoriste za pružanje potpora za otvaranje kvalitetnih radnih mjesta, promicanje bolje ravnoteže poslovnog i privatnog života te pružanje mogućnosti zapošljavanja u regijama kojima prijeti depopulacija, s posebnim naglaskom na uključivanje većeg broja žena na tržište rada; naglašava važnost usluga savjetovanja, cjeloživotnog učenja te programa prekvalifikacije i usavršavanja za radnike svih dobnih skupina;

38. poziva na hitne mjere za ograničavanje depopulacije otoka, kao i odljeva mozgova i vještina, te za poboljšanje kvalitete života, među ostalim kroz poboljšanje pristupačnosti za ranjive skupine, za potporu lokalnim poduzećima, zaštitu radnih mjesta i rješavanje problema starenja stanovništva; također poziva na promicanje razvoja ustanova zaduženih za obrazovanje, stručno osposobljavanje, usavršavanje, inovativno i održivo poduzetništvo i zapošljavanje stanovnika otoka, posebno žena, čija je stopa nezaposlenosti na gotovo svim otocima EU-a viša od stope nezaposlenosti muškaraca, kao i mladih;

39. naglašava potrebu za proširenjem dogovora Vijeća od 7. prosinca 2021. o ažuriranju pravila EU-a o stopama PDV-a za sva otočna područja u EU-u prema potrebi;

40. podsjeća da su uslijed krize prouzročene bolešću COVID-19 do izražaja došle ranjivosti mnogih europskih otoka u području zdravstva; stoga naglašava važnost razvoja i poboljšanja zdravstvene infrastrukture, pristupa skrbi i pružanja potpore kako bi se potaknulo zapošljavanje zdravstvenih djelatnika, posebno u najudaljenijim otočnim područjima;

41. naglašava da je potrebno na lokalnoj razini poticati blisku suradnju, mobilnost i razmjenu znanja između ustanova za obrazovanje, istraživanje i tehnološke inovacije, poduzeća i pojedinačnih građana; stoga poziva Komisiju da osigura da stanovnici europskih otoka, posebno onih najudaljenijih od europskog kontinenta, mogu u potpunosti i ravnopravno sudjelovati u europskim programima mobilnosti kao što su Erasmus +, Europske snage solidarnosti, DiscoverEU i budući program ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve);

42. podsjeća na važnost programa EU-a kao što je Garancija za mlade; poziva države članice da brzo provedu taj program, uz blisku koordinaciju s fondovima EU-a kao je ESF+, s ciljem rješavanja položaja mladih koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja te nisu u sustavu obrazovanja odraslih, s posebnim naglaskom na stanovnicima ruralnih područja i regija s prirodnim ili demografskim ograničenjima na tržištima rada, uključujući otoke, kako bi se osiguralo da sve osobe mlađe od 30 godina dobiju kvalitetnu ponudu za zaposlenje, nastavak obrazovanja, strukovno obrazovanje ili osposobljavanje, da imaju priliku razviti vještine potrebne za mogućnosti zapošljavanja u širokom rasponu sektora ili da im se ponudi plaćeno naukovanje ili stažiranje u roku od četiri mjeseca od trenutka kad su postali nezaposleni ili su napustili formalno obrazovanje;

43. pozdravlja nastojanja da Garancija za mlade postane uključivija i da se izbjegne bilo kakav oblik diskriminacije, uključujući diskriminaciju mladih koji žive u udaljenim ili ruralnim područjima ili ugroženim urbanim područjima ili u prekomorskim područjima i otočnim regijama;

Kultura

44. smatra da su kultura i razvoj kulturnog sektora na otocima od presudne važnosti; smatra da bi kulturne i jezične identitete otoka trebalo zaštititi i promicati, među ostalim u obrazovnim okruženjima, jer doprinose jačanju otoka, ali i cijelog EU-a, na svim razinama;

45. poziva Komisiju da 2024. proglasi Europskom godinom otoka;

Poljoprivreda i ribarstvo

46. poziva Komisiju da procijeni potrebu za uredbom kojom bi se utvrdile posebne mjere u području poljoprivrede za sve otoke razine NUTS 2 i NUTS 3 kako bi se postigla samodostatnost u opskrbi hranom i povećala konkurentnost njihovih proizvoda, ne dovodeći u pitanje postojeće instrumente kao što su Program za rješavanje problema koji se posebno odnose na udaljenost i otočni položaj i Uredba o utvrđivanju posebnih mjera za poljoprivredu u korist manjih egejskih otoka ([10]);

47. poziva na poduzimanje mjera usmjerenih na premošćivanje gospodarskog jaza između unutarnjih područja i obalnih regija, koji je vrlo često prisutan na otočnim područjima;

([10]) Uredba (EU) br. 229/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. ožujka 2013. o utvrđivanju posebnih mjera za poljoprivredu u korist manjih egejskih otoka (SL L 78, 20.3.2013., str. 41.).

utorak, 7. lipnja 2022.

48. napominje da su otočni poljoprivredni i prehrambeni proizvodi jedinstvene kvalitete zbog specifičnih mikroklimatskih i topografskih uvjeta na otocima; naglašava potrebu za promicanjem potrošnje poljoprivrednih proizvoda iz otočnih i rubnih regija u okviru kohezijske politike; potiče Komisiju i države članice da razviju održiva rješenja za prijevoz poljoprivrednih proizvoda između većine otoka i kopna; smatra da će se time povećati konkurentnost, posebno manjih otoka, i ojačati položaj malih poljoprivrednika;

49. naglašava potrebu za pružanjem veće potpore održivom razvoju otoka, u ekološki prihvatljivim granicama i uz brigu o zdravom kopnenom i morskom okolišu, za poljoprivredu, gospodarenje šumama i očuvanje šuma, stočarstvo, akvakulturu, održivo ribarstvo, lokalnu proizvodnju i plavo gospodarstvo, među ostalim u okviru europskih programa suradnje; smatra da je potrebno ojačati potporu EU-a modernizaciji poljoprivredne djelatnosti na otocima, među ostalim promicanjem precizne poljoprivrede, kako bi se tim regijama pomoglo u ostvarenju ciljeva europskog zelenog plana;

50. naglašava da većina otoka nema dinamične gradove te ne može ostvariti koristi od prelijevanja financijskih sredstava iz gradova, što dodatno povećava jaz u razvoju s kojim se suočavaju otočna ruralna područja; napominje da to dovodi do smanjene konkurentnosti, posebno u pogledu sposobnosti MSP-ova za istraživanje ekonomije razmjera;

51. ističe važnost prostornog planiranja usmjerenog na djelotvornu i učinkovitu upotrebu zemljišta;

52. ističe da je važno doprijeti do stanovnika ruralnih i udaljenih područja te povećati dostupnost mogućnosti za usavršavanje i prekvalifikaciju i osmisliti te mogućnosti za osobe zaposlene u poljoprivredi, ribarstvu, šumarstvu i na drugim radnim mjestima u tim regijama, te je važno pružiti tim osobama zelene, digitalne i sve druge potrebne vještine kako bi bolje iskoristile sadašnje i buduće mogućnosti koje se pružaju u okviru zelenog i plavog gospodarstva te kako bi im se omogućilo da daju važan doprinos očuvanju okoliša;

53. ističe nedostatak održivih rješenja za prijevoz poljoprivrednih proizvoda između većine otoka i kopna te za izvoz i uvoz poljoprivrednih proizvoda s otoka i na otoke te poziva Komisiju i države članice da u svojim razvojnim planovima za otoke EU-a podrže inovativne projekte za zelenije veze;

54. poziva države članice da iskoriste sve dostupne alate u okviru kohezijske politike i da utvrde i promiču mogućnosti za komplementarnost i sinergije između različitih europskih politika i fondova kako bi se ojačalo sigurnost opskrbe hranom i samoodrživost otoka, među ostalim promicanjem upotrebe energije iz obnovljivih izvora, te ih se učinilo sastavnim dijelom prijelaza na održive, kružne prehrambene sustave i pametna ruralna područja, čime bi se zemljopisna ograničenja pretvorila u prilike; smatra da bi se promicanjem uloge otoka u održivom prehrambenom lancu s pomoću političkih instrumenata EU-a, uključujući kohezijsku politiku, mogle stvoriti dodatne mogućnosti zapošljavanja i zaustaviti trend depopulacije u otočnim regijama;

55. naglašava potrebu za podupiranjem isplativih i ekološki prihvatljivih kratkih lanaca opskrbe te razvojem poljoprivrednog sektora koji je prvenstveno usmjeren na tradicionalne proizvode s visokom dodanom vrijednošću, lokalnu potrošnju i zelena rješenja te doprinosi ostvarenju samodostatnosti u opskrbi hranom;

56. naglašava potrebu za daljnjom provedbom Deklaracije iz Corka II o boljem životu u ruralnim područjima kako bi se razmotrili aktualni izazovi i aktualne mogućnosti europskih otoka; poziva na to da se u dugoročnu viziju za ruralna područja posebno uključe posebnosti najudaljenijih regija i Egejskih otoka; poziva Komisiju da tijekom procesâ regionalnog planiranja promiče otočne politike kako bi se pružila potpora održivoj poljoprivredi, proizvodnji hrane, seoskom turizmu, plavom gospodarstvu i povezivosti, među ostalim financijskim sredstvima kojima se nadopunjuju sredstva Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR), rješavanjem problema klimatskih promjena, zaštitom bioraznolikosti, uvođenjem kružnog gospodarstva i prelaskom na obnovljivu energiju; nadalje, poziva Komisiju da procijeni stvarne troškove izoliranosti i dvostruke izoliranosti regija arhipelagâ, uzimajući u obzir ranjivosti i prednosti otočnih regija, osobito najudaljenijih regija; smatra da bi se stvarni trošak izoliranosti za otočne regije trebao uzeti u obzir u kohezijskoj

politici EU-a te da bi istovremeno trebalo provesti procjenu učinka inicijativa i mjera EU-a na otocima na temelju ažuriranih i usklađenih podataka; naglašava da je ruralni opservatorij jedinstvena prilika za izradu odgovarajućih i ažuriranih visokokvalitetnih podataka za otočna područja usmjerenih, među ostalim, na pristup zemljištu, čime se uspostavljaju temelji za cjeloviti poljoprivredni i gospodarski razvoj otoka;

57. smatra da bi se pomorski prijevoz živih životinja trebao nastaviti, s obzirom na veliku ovisnost o izvozu nekih otočnih poljoprivrednih sektora, uglavnom najmanjih otoka, koji ne mogu otpremati životinjska trupla zbog svoje male površine i posljedičnog nedostatka infrastrukture;

58. smatra da je potrebno ojačati potporu EU-a modernizaciji poljoprivredne djelatnosti na otocima, među ostalim promicanjem precizne poljoprivrede, kako bi se tim regijama pomoglo u ostvarenju ciljeva europskog zelenog plana;

59. međutim, ističe da bi, s obzirom na to da se strategijom „od polja do stola” dodatno ograničava upotreba sredstava za zaštitu bilja u Uniji, također trebalo uzeti u obzir posebnosti tropskih i suptropskih usjeva u najudaljenijim regijama te proizvodima koji nisu u skladu sa standardima Unije ograničiti pristup njezinim tržištima;

60. smatra da bi na ostvarenju kohezije EU-a, uz pridavanje posebne pozornosti najudaljenijim regijama, trebalo raditi na sljedeće načine: jačanjem članka 349. UFEU-a, posebno učvršćivanjem pravne stečevine EU-a koja se primjenjuje u tim regijama; održavanjem i jačanjem Programa za rješavanje problema koji se posebno odnose na udaljenost i otočni položaj i njegova proračuna, posebno njegovim prenošenjem u druge sektore uz onaj poljoprivredni, kao što su ribarstvo, promet, turizam itd.; te osiguravanjem posebnog tretmana proizvoda najudaljenijih regija u ponovnim pregovorima o svim sporazumima o gospodarskom partnerstvu i sporazumima o slobodnoj trgovini, kao i potpunom zaštitom osjetljivih poljoprivrednih proizvoda kao što su banane, rajčice, šećer i mlijeko u tim pregovorima;

61. poziva na jačanje posebnih mehanizama u okviru ZPP-a s pomoću Programa za rješavanje problema koji se posebno odnose na udaljenost i otočni položaj kako bi se smanjila ovisnost najudaljenijih regija o uvozu poljoprivrednih i poljoprivredno-prehrambenih proizvoda te kako bi se ojačala sigurnost opskrbe hranom i sposobnost tih regija da pristupe svojim tržištima unutar vlastitog teritorija ili drugdje u Uniji; u tom cilju poziva da se od 2027. poveća proračun navedenog programa kako bi se zadovoljile rastuće potrebe tih udaljenih i otočnih regija i razvijala njihova lokalna proizvodnja, budući da su one opterećene znatnim dodatnim troškovima proizvodnje;

62. poziva Komisiju da u EPFRR-u zadrži dugoročnu stopu sufinanciranja od 85 % za najudaljenije regije kako bi se zajamčio socioekonomski razvoj tih područja i na taj način ublažili problemi koji proizlaze iz njihove udaljene lokacije;

63. poziva na strogo poštovanje europskih ekoloških i socijalnih standarda koji se primjenjuju na tropske proizvode iz država izvan EU-a te na sustavno uvođenje uvoznih kvota za tropske proizvode podrijetlom iz tih država na temelju postojećih trgovinskih tokova; smatra da bi trebalo uvesti posebne mehanizme za nadzor i sankcioniranje kako bi se provjerila usklađenost s tim uvjetima; preporučuje nametanje načela „sukladnosti” na uvoz iz država izvan EU-a, posebno za ekološke proizvode;

64. prepoznaje činjenicu da su priobalne i najudaljenije regije povijesno ovisne o ribarstvu te da bi trebale primati financijsku potporu kako bi se konsolidirala radna mjesta u sektoru ribarstva i razvili novi sektori te otvorila nova radna mjesta, posebno u okviru malog ribolova; poziva države članice da uvedu ciljane politike za zaštitu postojećih radnih mjesta, otvaranje raznolikih novih radnih mjesta te promicanje digitalizacije; ističe da je važno spriječiti bilo kakvu diskriminaciju na tržištu rada te štititi i podupirati ranjive skupine i skupine u nepovoljnom položaju; podržava kombiniranu upotrebu europskih strukturnih i investicijskih fondova za uspostavu sinergija, pri čemu treba izbjeći dupliciranje;

65. izražava veliku zabrinutost zbog fizičkog i mentalnog zdravlja radnika u ribarskoj industriji, koje je često ugroženo ne samo zbog inherentne opasnosti rada na otvorenom moru nego i upotrebe plovila koja ne zadovoljavaju postojeće sigurnosne propise, čime se povećava izloženost radnika nesrećama na radu, uključujući teške nesreće; stoga poziva nadležna tijela da zajamče sigurne i dostojne radne uvjete za sve radnike u tom sektoru kao i jednake uvjete i pošteno

tržišno natjecanje među ribarskim poduzećima na globalnoj razini, bez snižavanja europskih standarda; poziva države članice da pruže odgovarajuću potporu za poboljšanje sigurnosti flota i radnih uvjeta u skladu sa zahtjevima ekološke održivosti i uz poseban naglasak na malom ribolovu, posebno u otočnim i najudaljenijim regijama, u kojima je prosječna starost plovila znatno veća nego u industrijskom ribolovu; pozdravlja inicijativu Komisije za postizanje dogovora o sigurnosti ribarskih plovila;

Turizam

66. primjećuje da je turizam sektor koji najviše doprinosi gospodarskom rastu otočnih regija u smislu prihoda i zapošljavanja; stoga poziva Komisiju da pruži posebnu dodatnu financijsku potporu za održivi turizam na otocima za rješavanje problema sezonskog turizma i potporu inovativnim pilot-projektima za promicanje rješenja koja će biti više ekološka i digitalna u skladu s ciljevima europskog zelenog plana, kao i da pomogne otocima koji uvelike ovise o turizmu da diversificiraju svoja gospodarstva; nadalje, poziva Komisiju da uspostavi europsku oznaku održivog turizma koja bi omogućila vrednovanje prednosti i napora otoka i otočnih regija u tom području;

67. naglašava da je potrebno ojačati integrirani pristup teritorijalnom razvoju otoka, kao što su integrirana teritorijalna ulaganja i lokalni razvoj pod vodstvom zajednice, i inicijative kao što su pametna sela i europski digitalno-inovacijski centri s obzirom na otoke kako bi se podržala održiva poljoprivreda i proizvodnja hrane s posebnim naglaskom na ekološki prihvatljivim praksama, kao i održivom agroturizmu; ističe važnost promicanja pametne upotrebe energije i vode kako bi otoci mogli maksimalno iskoristiti svoje oskudne resurse;

Pristup javnim uslugama

68. poziva na razvoj i poboljšanje prometne infrastrukture na otocima s ciljem poticanja održivog prometa, kao i na potporu modernizaciji i ozelenjivanju infrastrukture cesta, zračnih luka i luka, pri čemu istovremeno treba osigurati socijalno pravednu tranziciju; posebno poziva na pružanje potpore za javni i privatni prijevoz koji je prihvatljiv za okoliš;

69. poziva da se prednost da većim ulaganjima u osnovnu infrastrukturu kako bi se poboljšao pristup svih kućanstava vodi za piće i uslugama odvodnje;

70. ističe da je potrebno zajamčiti teritorijalni kontinuitet svih otoka održivim pomorskim i zračnim prometom, pritom strogo pazeći da se izbjegnu monopoli, osim u slučajevima da nedostaju redovite usluge prijevoza u situaciji slobodnog tržišnog natjecanja, koji zahtijevanju da se pribjegne ugovorima o javnim uslugama; naglašava da je važno smanjiti troškove prijevoza putnika i robe, među ostalim ponudom sniženih karata za stanovnike otoka, te da je važno zajamčiti sigurnost i primjerenost kopnenih mostova i cestovnih veza;

71. poziva Komisiju da zajamči da se radnim programom Instrumenta za povezivanje Europe za razdoblje 2021.–2023. i europskim programima suradnje doprinosi teritorijalnoj pristupačnosti otokâ; napominje da su poboljšanje pristupačnosti otoka i razvoj održivih prometnih veza do otoka i među otocima od ključne važnosti za njihov razvoj i pružanje osnovnih javnih usluga kao što su obrazovanje te zdravstvena i socijalna skrb; smatra da poboljšanja te vrste ne bi trebala biti ograničena na kopno ili, ovisno o slučaju, na države članice EU-a;

72. naglašava, posebno u kontekstu krize prouzročene pandemijom bolesti COVID-19, važnost poboljšanja zdravstvene infrastrukture, jačanja usluga telemedicine i telepsihijatrije te unapređenja pružanja primarne zdravstvene skrbi i pristupa lijekovima na otocima EU-a;

73. naglašava ključnu važnost jednakih mogućnosti za sve te poziva Komisiju i države članice da kao prioritet odrede prevladavanje nedostatka digitalnih vještina tako što će zajamčiti da sve ranjive regije, uključujući ruralna i udaljena područja i najugroženije građane, imaju pristup digitalnom obrazovanju i osposobljavanju, minimalnom potrebnom hardveru, široko rasprostranjenom pristupu internetu te digitalnoj podršci i drugim tehnološkim alatima za učenje; ističe da se tim kategorijama mora pružiti potpora kako bi se podigla razina digitalnih vještina koje su im potrebne za uspješan razvoj i kako bi se izbjeglo produbljivanje nejednakosti, pri čemu treba zajamčiti da nitko ne bude zapostavljen;

74. naglašava da su digitalizacija i učinkovita digitalna povezivost otoka jedan od najvećih prioriteta, posebno kako bi se doprinijelo prevladavanju geografskih nedostataka s kojima se oni suočavaju i kako bi se pojačalo pružanje digitalnih tehnologija i infrastruktura, usluga obrazovanja i osposobljavanja te e-zdravstva, uključujući telemedicinu i telepsihijatriju, kao i drugih osnovnih usluga koje vlade pružaju građanima i MSP-ovima, a kojima se ostvaruju pozitivni učinci na poslovne strategije i poslovanje;

75. naglašava važnost održavanja digitalne infrastrukture koja povezuje otoke EU-a s ostatkom svijeta, posebno izdvajanjem dostatnih europskih financijskih sredstava za zamjenu zastarjelih podmorskih kabela;

76. smatra da je MSP-ovima, posebno na malim otocima, otežan pristup svim informacijama koje se odnose na promicanje poduzetništva, razvoj vještina i mogućnosti koje financira EU; poziva na veću financijsku potporu u tom pogledu, kao i na organizaciju poboljšanih informativnih sastanaka, savjetodavnih usluga i osposobljavanja po mjeri;

Migracije

77. napominje da se neki otoci suočavaju s dolaskom velikog broja migranata, koji ponekad znatno nadmašuje lokalno stanovništvo, te nisu u mogućnosti osigurati potrebna sredstva za smještaj i pomoć;

78. skreće pozornost na poseban i nerazmjeran pritisak na sustave za azil i prihvat na otocima i rubnim otocima te u najudaljenijim regijama; poziva na to da se u europskom akcijskom planu za otoke uvaže spomenute okolnosti povezane s azilom i migracijama, koje zahtijevaju koordinirana rješenja na europskoj razini kojima se poštuje dobrobit i dostojanstvo pojedinca, ali se istovremeno rješava problem pritiska;

Ponovno ocjenjivanje programa državnih potpora i mjera za smanjenje razvojnog deficita

79. poziva Komisiju da provede analizu opsega državnih potpora dodijeljenih poduzećima sa sjedištem na otocima EU-a; smatra da je unatoč naporima EU-a i država članica nužno utvrditi jesu li i u kojoj mjeri poduzeća smještena u otočnim područjima imala koristi od takvih mjera te u skladu s time ponovno ocijeniti pravila o državnim potporama; s tim u vezi naglašava važnost fleksibilnije državne potpore poduzećima u zračnom i pomorskom prometu na tim otočnim područjima, s obzirom na njihovu potpunu ovisnost o tim prijevoznim sredstvima;

80. poziva na to da se svaka buduća revizija zakonodavnog okvira o državnim potporama podvrgne procjenama učinka temeljenima na specifičnim pokazateljima kako bi se procijenilo zaostajanje u konkurentnosti gospodarstava otočnih regija, među ostalim u kontekstu učinaka paketa „Spremni za 55 %” na ta područja, te kako bi se osmislio poseban degresivan program za otočna područja kada nakon 31. prosinca 2021. istekne primjena izvanrednih mjera predviđenih privremenim okvirom za državne potpore;

81. poziva na stvaranje potkategorije „otoka”, s obzirom na njihova prepoznatljiva obilježja, u vezi s primjenom pravila o regionalnim državnim potporama za razdoblje 2021. – 2027., i na ukidanje *de minimis* gornjih granica za europske otoke i najudaljenija područja, iznad koje se zahtijeva odobrenje Komisije;

82. naglašava potrebu za fleksibilnijim pristupom kako bi se osiguralo učinkovitije iskorištavanje europskih sredstava na otočnim područjima i u najudaljenijim regijama, a da se pritom ne dovedu u pitanje relevantni standardi kvalitete i postupci praćenja;

83. napominje da se aktualnim pravilom de minimis ograničava konkurentnost te se stvaraju poteškoće na europskim otocima i u najudaljenijim regijama; smatra da bi svi otoci EU-a trebali biti izuzeti od primjenjivih gornjih granica pravila de minimis kako bi bili u manje nepovoljnom položaju; nadalje, poziva Komisiju da prilagodi pravila o državnim potporama kako se subvencije namijenjene otklanjanju problema izoliranosti ne bi smatrale državnom potporom, već naknadom čiji je cilj dovesti europske otoke i najudaljenije regije u ravnopravan položaj u odnosu na kontinentalne regije;

utorak, 7. lipnja 2022.

84. poziva na ponovnu procjenu kriterija udaljenosti (150 km) na temelju kojeg se otoci klasificiraju kao pogranične regije prihvatljive za financiranje u okviru programa prekogranične suradnje koji su obuhvaćeni ciljem teritorijalne suradnje kohezijske politike ili europskom politikom susjedstva, uzimajući u obzir položaj otoka; smatra da bi, ako je potrebno utvrditi neku vrstu ograničenja, u slučaju otočnih regija bilo primjerenije da se uvjet za prekogranično područje primjenjuje na razini morskih bazena;

Posebna i prilagođena politika EU-a za otoke

85. ističe da nedostatak statističkih podataka o otocima ometa razvoj ciljanih politika; poziva Komisiju da osnuje Europski institut za područja u nepovoljnom položaju, u vezi s člankom 174. UFEU-a, koji će prikupljati pouzdane i agregirane statističke podatke, uključujući podatke razvrstane po spolu, koji će se redovito ažurirati na temelju usklađenih kriterija na svim administrativnim razinama; poziva Komisiju da poboljša prikupljanje statističkih podataka o europskim otocima i da uvede teritorijalne provjere u procjene učinka vlastitih prijedloga kako bi se razvijale ciljane politike te kako bi se ocijenilo kako bi predloženo zakonodavstvo utjecalo na građane i poduzeća u različitim regijama;

86. naglašava da nisu svi otoci trenutačno obuhvaćeni zakonodavstvom EU-a o teritorijalnoj klasifikaciji; poziva Komisiju da pokrene raspravu o tome s ciljem uključivanja otoka u zajedničku klasifikaciju prostornih jedinica za statistiku te da razmotri mogućnost uspostave programa sličnog Europskoj urbanoj inicijativi za potporu partnerstvima između europskih otoka kako bi se uspostavili inovativni pristupi problemima specifičnim za otoke, razmjenjivale najbolje prakse i primjenjivala rješenja od kojih će imati koristi građani i poduzeća;

87. poziva Komisiju da uzme u obzir studije koje su europski otoci već izradili o izazovima i dodatnim troškovima koji se povezuju s izoliranim položajem te da provede interdisciplinarne analize kojima bi se obuhvatile demografske, geografske, gospodarske, socijalne i ekološke značajke otočnih teritorija kako bi se osiguralo da te regije neće biti u nepovoljnom položaju u odnosu na konkurenciju zbog svojeg zemljopisnog položaja;

88. poziva na dodjelu dodatnih proračunskih sredstava usmjerenih na pružanje pomoći europskim otocima u prevladavanju izazova i nejednakosti s kojima se suočavaju i podmirivanju dodatnih troškova povezanih s europskim otocima u okviru buduće kohezijske politike; predlaže da se otočna kontaktna točka proširi uspostavom radne skupine za otoke u okviru Glavne uprave za regionalnu i urbanu politiku Komisije;

89. poziva Komisiju da uzme u obzir dodjelu proračunskih sredstava na temelju BDP-a po stanovniku kako bi se pokrile sve razlike među otocima;

Pakt o otocima i Europski akcijski plan za otoke

90. poziva Komisiju da provede dinamičnu procjenu članka 174. UFEU-a i da na temelju njega osmisli istinski europski program za otoke i izradi europsku strategiju za otoke temeljenu na ovom izvješću koja je u skladu s lokalnim potrebama i okolnostima na terenu te kojom bi se uzele u obzir posebnosti svih morskih bazena EU-a; poziva Komisiju da provede studiju o različitim stanjima otočnih teritorija i da razmotri strategiju za otoke s konkretnim prijedlozima;

91. poziva na što bržu izradu i provedbu pakta o otocima uz sudjelovanje glavnih dionika, odnosno nacionalnih, regionalnih i lokalnih tijela, gospodarskih i socijalnih subjekata, civilnog društva, akademske zajednice i nevladinih organizacija, po uzoru na Pakt za gradove i budući pakt za ruralna područja;

92. naglašava da je dijalog s otočnim zajednicama i među njima ključan za poticanje blizine europskom projektu, izgradnju mostova među kulturama, poticanje interesa za postupke donošenja odluka i promicanje izgradnje same Europske unije;

o

o o

93. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru, Odboru regija te nacionalnim i regionalnim parlamentima država članica.